

GÁBOR Aron

Magyar Nyelv
1976 Jan. 22

1976

Gábor Aron:

MARCI HEVESEN

(A szerző 24-én Detroitban, 25-én Clevelandben tart előadást.)

Nem vagyok külön a többi emigrációs társamnál, ki-és bevándorolható atyánkfianál, és én se azt figyelem, hogy az események miként viszonyulnak hozzánk, hanem azt, hogy miképp viszonyulunk mi azokhoz. Ez pedig óriási különbség. Ha ezerévünk alatt tudomásul vesszük a "realitásokat", amelyeket koronként különböző nevekre kereszteltek, de végeredményben mindig idegen érdekeket jelentettek, réges-régen nem élénk.

Ha tudomásul vesszük, hogy mindig lehetetlen feladatokkal tisztelt meg bennünket a történelem, újra egykori élettereiken keresnénk Sumeriát, a nagy turáni birodalmat, vagy Európa tanácsára gyökertermeléssel és kereskedelemmel foglalkoznánk a Volga és a Káma rengetegekben.

De nem vettük tudomásul, maradtunk és olyan lehetlenségekből illesztettük össze életünket, hogy a történészek sem tudtak mi kezdeni velünk. Inkább úgy értékelték, ahogy az események logikája megkövetelte. Saját szájuk íze szerint, egyoldalúan, hamisan, de ebbe sem pusztultunk el. Legfeljebb nem jártunk jól, legfeljebb évtizedek, évszázadok múlva vettük észre, hogy ott kaptunk elégtelent, ahol jelesre számítottunk, s ott kitűnőt, ahol bukásra álltunk.

Egyikre is, másikra is akad példa a nyugati történelemkönyvekben, enciklopédiákban, televíziós képernyőkön, de most sem figyelünk rájuk.

Ausztráliában ugyanúgy, mint az Egyesült Államokban, vagy Dél-Afrikában magunknak írunk, beszélünk, tervezünk, különbejáratú világunkat éljük és fűtülünk rá, hogy olyanok is lábatlankodnak körülöttünk, akik erősebb dioptriával nézik az eseményeket és azt is észreveszik, amire mi csak legyintünk. Vagy nem is legyintünk és nem is tudjuk, hogy nem legyinteni, hanem öklöt rázni, bombát robbantani kellene.

Élünk, mint Marci Hevesen?

Százszor jobban. Fogalmam sincs, hogy élt Marci testvér, elvtárs, Marci úr Hatvanban, vagy Gyöngyösön, de egy a száz ellen: mi jobban. Azért, mert házunk, autónk van és tízezer kilométereket röptülünk egy jó borjúpörköltért?

1971
Gondol jár. A szomszéd házat teketék veszik meg, autónkat egy mexikói töri össze, a borjúpörkölttől hizunk. Akkor azért, hogy ma mindenünk van és eszünkbe se jut a holnap?

Eszünkbe jut. Ha nem fizetjük be a nyugdíj-részletet, nem törlesztünk az adóra, akkor baj van. Abból viszont sosem volt és sosem lesz baj, ha újra másképp értékeljük a politikai realitásokat, mint a körülöttünk akadékoskodó élettársak, akik közel sem úgy alakítják a világot, ahogy Marci-módra elképzeljük.

Hogy alakítják?

A lehető legrosszabbul. Az esztendő most is úgy hűsűzött tőlünk, hogy senki sem törődött velünk. Egyetlen világrendezési konferencián sem ejtették ki a nevünk, egyetlen béketervezésben sem vetődött vissza ötvenhatos szabadságharcunk tanulsága és egyetlen felelős államférfinak sem jutott eszébe, hogy Európa tragédiája tulajdonképpen Trianonban kezdődött.

Az is kiesett a világ lelkiismeretéből, hogy a fekete angolaiak és kevésbé fekete arabok mellett, mögött, valahol nagyon messze, több ezer fehér népek is igénylik szabadságukat Európában: és a Kárpát csücskében is él egy ősi nép, amelytől földje után most rabolják el kultúráját és évezredekben merítő történelmét.

Úgy szaladt el tőlünk egy esztendő, hogy még álmainkból sem festettünk egységes képet. Egyszer azért estünk egymás torkának, hogy ki legyen álmvilágunk diktátora, aztán azért mooskoltuk a másikat, hogy kinek álmországát fogadja el valóságnak a világ.

Utána? Szilveszter éjszakáján tíz-húszezer kilométerről felhívtuk otthoni testvéreinket, ismerőseinket és száz dollárért belebűfögtünk a telefonba, hogy csodálatos a világ és jobban élünk, mint Marci Hevesen.

Szabadok vagyunk és senkinek sem tartozunk számadással. Még a lelkiismeretünknek sem.

